

Az MTA Irodalomtudományi Intézete 1973. évi tevékenysége

Az Irodalomtudományi Intézet 1973-as tudományos tevékenységét az előző években kidolgozott és megkezdett tizenhat kutatási program továbbfolytatása jellemezte. Befejeződtek a két nagy kultúrpolitikai fontosságú középtávú program, „A magyar irodalom és művészetek másfél évtizedes fejlődésének vizsgálata: esztétikai és művészetpolitikai következtetések” és „A határon túli magyarság kulturális helyzetének komplex vizsgálata” munkái, amelyek mind tudományos, mind tudományszervezési szempontból eredményesek voltak. Elkészült a „Magyar irodalomtudomány és kritika története” c. alapvető jelentőségű intézeti vállalkozás első kötete, *Fenyő István* munkája és a „Bibliográfiai kézikönyv” második kötete *Kókay György* szerkesztésében, amely a kézikönyv első, jogosan nagy visszhangot keltő kötetének méltó folytatása. Megjelent a Petőfi kritikai kiadás (*Kiss József* és *Martinkó András*) és a Petőfi életrajz (*Fekete Sándor*) első kötete is, mindkét mű a Petőfi-kutatás jelentős eseménye volt.

A sokrétű tudományos munka mellett ez évben is fokozott megterhelést jelentett az intézeti folyóiratok, könyvsorozatok szerkesztése és változatlanul nagy szerepet játszottak kutatóink az ország kulturális életében publikációikkal, előadásaikkal. Az intézeti kutatók tudományos eredményeit 1973-ban több nemzetközi tanácskozás, vita résztvevői megismerhették.

Az Irodalomtudományi Intézet 1973-as tudományos tevékenysége a kutatóprogramok sorrendjében a következőképpen alakult:

Országos távlati terv részeként végzett munkák:

Az irodalom új jelenségeinek kutatása c. program (programfelelős: *Hankiss Elemér*) munkatársai 1973. március 8–9-én megrendezték „A magyar kultúra 2000-ben” c. konferenciát a Népművelési Intézettel együttműködve. A konferencián 20 előadás hangzott el a magyar kultúra várható fejlődéséről s a tudományos és technikai forradalomnak a társadalmi-kulturális fejlődéssel való kapcsolatáról. A konferencia anyaga kötetbe rendezve 1973. november 15-én a kiadóhoz került. A kötetben intézeti munkatársaktól a következő tanulmányok szerepelnek: *Szabolcsi Miklós*: Irodalmunk várható fejlődése 2000-ig, *Miklós Pál*: Környezetkultúra 2000-ben, *Hankiss Elemér*: A társadalmi értékrend fejlődéstendenciái, *Bojtár Endre*: Jelszerű vagy tárgyszerű kultúra 2000-ben.

Hankiss Elemér elkészítette: „Tényinformációk és értékinformációk az ember és a társadalom jelzőrendszereiről” c. tanulmányát, amely a *Valóság* 1974. januári számában jelent meg.

Az *Értékek és eszmények változása a felszabadulás utáni magyar irodalomban* c. program (programfelelős: *Kenyeres Zoltán*) összetett, új módszerek alkalmazását igényli, amelyre a jelenlegi kutatógárda nagyrészt felkészületlen, ezért először a hazai irodalomszociológiai kutatásokat kellett felmérni e tárgykör szempontjából. *Pásztor Bertalan*, az Intézet külső munkatársa elkészítette a magyar irodalomszociológiai publikációk jegyzékét (1960-tól napjainkig) és egy egyvinyi értékelő tanulmányt. Elkészült a legutóbbi évtized francia irodalomszociológiai kutatásainak publikációs jegyzéke is. Az anyag összefoglaló értékelését *Erdődy Edit* végzi. Elkésződtek az első tematikus részvizsgálat munkálatai is: „Hogyan tükrözi 1945 és 1948 között prózairodalmunk az ’önzés és önzetlenség’ megnyilvánulását a magyar paraszttársadalomban” címmel.

Az MSZMP felkérésére végzett középtávú kutatások

A magyar irodalom és művészetek másfél évtizedes fejlődésének vizsgálata: Esztétikai és művészet-politikai következtetések (Pf. *Bodnár György*) c. munka határidőre elkészült.

A feladat az Irodalomtudományi Intézettől két munkatípust igényelt: mint bázis-intézet a koordinálás elvégzését (*Bodnár György*), a zárótanulmány elkészítését (222 lap) és az egyetemi magyar tanszkekkel közösen a magyar irodalom másfél évtizedes fejlődésének értékelését, elemzését. A Modern Magyar Irodalmi Osztály szakmai feladata 15 év magyar prózairodalmának és irodalmi kritikájának értékelése volt. A munkában tanulmányok írásával részt vett *B. Nagy László*, *Kenyeres Zoltán*, *Pomogáts Béla*, *Béládi Miklós*, *József Farkas*, *Szabó B. István* és *Agárdi Péter*. Az egész irodalmi szaktanulmányt és az irodalmi zárótanulmányt összeállította *Bodnár György*. Ezenkívül a program kutatóira hárult az összehasonlító áttekintés megírása is, amelyet az interdiszciplinári bizottság vitája alapján *Bodnár György* és *Kenyeres Zoltán* végzett el.

Nemzetközi kötelezettségek és megállapodások alapján végzett munkák]

A szocialista irodalom kutatása (Pf. *József Farkas*) c. program munkái a Petőfi Irodalmi Múzeum kutatóival együttműködve készülnek, a PIM részéről *Illés László* a programfelelős. *A Szabolcsi Miklós*, *Illés László* és *József Farkas* szerkesztésében készült *Studien zur Geschichte der ungarischen sozialistischen Literatur* c. tanulmánykötet 1973. elején a kiadóhoz került, mely a szerkesztőkkel egyetértésben úgy döntött, hogy a gyűjteményt, nagy terjedelme miatt, két kötetben jelenteti meg. Az átszerkesztéssel járó munkákat a szerkesztők elvégezték, a két kötet előreláthatólag 1974 őszén nyomdába kerülhet. A „Tanulmányok a magyar szocialista irodalom történetéből IV.” c. tanulmánykötet elkészült tanulmányait a szerkesztő, *József Farkas* és *Illés László* a szerzőkkel megvitatták, a további tanulmányok 1974. februárjában várhatók. *Agárdi Péter* szovjet felkérésre kétívű tanulmányt írt „Az 1945 utáni magyar marxista esztétika történetének áttekintése” címmel (60 lap). „A szocialista világirodalom kialakulása és a haladó nemzetközi írószervezetek” című tanulmánykötet magyar, bolgár, csehszlovák, szovjet és NDK-beli szerzői 1973. nov. 13–15-én tanácskozást tartottak, amelyen az eredeti tervekhez képest módosították a kötet címét és tartalmát is. Eszerint elsősorban a szocialista világirodalom kialakulásának történeti és esztétikai kérdését vizsgálják meg, s az új cím „A szocialista világirodalom kibontakozásáért 1917–1939”.

A európai típusú irodalmak összehasonlító vizsgálata (Pf. *Vajda György Mihály*) című programban résztvevő kutatók egy része 1973-ban a felvilágosodás irodalma körében vezette munkáját együttműködve a nemzetközi munkatársi gárdával. A Párizs–Budapest kutatócentrum *Sötér István* vezetésével a Sorbonne Nouvelle összehasonlító tanszékével működik együtt a XVIII. századi irodalom átalakulásának vizsgálatán. Az e tárgykörben tartott szeptember 12–13-ai magyar–francia ülészakon hat előadást vitattak meg, melyeknek szövegét a *Neohelicon* fogja közölni.

Szabolcsi Miklós, *Pór Péter* és *Szegedy-Maszák Mihály* szimbolizmus-kutatást folytattak a New York-i egyetem összehasonlító tanszékével és francia kutatókkal közösen. 1973-ban Budapesten a New-York-i szerkesztővel megvitatták a munka szerkesztésének problémáit.

A brüsszeli egyetem szervezésében készülő „Az avantgarde története” c. kötet munkálataiban *Szabolcsi Miklós* mint a szerkesztő-bizottság tagja, *Bojtár Endre* mint szakértő vett részt. 1973-ban megjelent „Az expresszionizmus mint nemzetközi irodalmi jelenség” c. tanulmánykötet angolul. A program kutatóinak (*Szabolcsi Miklós* és *Vajda György Mihály*) tanulmányain túl külföldi szerzők munkáival.

A *Neohelicon* c. folyóirat teljes, 1973-as évfolyamát bemutatták az AILC kanadai kongresszusán, mindkét szám kedvező nemzetközi fogadtatásra talált. A következő két szám módszertani, illetve modern irodalmi kérdésekkel foglalkozik.

A kelet-európai irodalmak kutatása (Pf. *Sziklay László*) c. program legjelentősebb kollektív termékeként 1973-ban a Párizs–Budapest centrum kelet-európai anyagának írása és a Gorkij-Intézettel közösen készülő romantika kötetben való részvétel volt. Az eredeti munkatársi összetétel előnytelenül megváltozott évközben, mert *Vujicsics D. Sztóján* a könyvtár igazgatója lett, *Sziklay László* mellett csak *H. Lukács Borbála* és *Fried István* (szerződéssel) foglalkozik a kelet-európai komparatistika kérdéseivel intézetünkben. Ennek ellenére 1973-ban több tartalmas vitát rendeztek az elkészült tanulmányokról hazai és külföldi kutatók részvételével. *Sziklay László* két tanulmányt írt a romantika-kötetbe a későromantikus regényről, ill. a romantika népiességéről és előadást tartott az AILC kanadai kongresszusán. *H. Lukács Borbála* a „Magyar romantika — dekabrista romantika” című munkáján dolgozott, befejezte a dekabrizmusra és a korai orosz romantikára vonatkozó anyagok gyűjtését s elkészített két ív szöveget.

A *Reneszánsz és barokk kutatások* (Pf. *Varjas Béla*) c. program munkái a tervek szerint elkészültek, változást, módosítást csak a kutatás által felvetett új problémák miatti bővítés jelentett.

„A reneszánsz elvi kérdései” című magyar—szovjet közös kötet (szerkesztő: *Klaniczay Tibor*) számára *Klaniczay Tibor* elkészítette mindkét tervezett tanulmányát: A reneszánsz periódizációjáról, ill. A manierizmusról címmel. *Pirnáti Antal* tanulmányának címe: A kelet-európai antitrinitarizmus, *Varjas Bédé* pedig: A műfajok szociológiája.

A szerkesztés munkáját *Klaniczay Tibor* magyar részről folyamatosan végezte, a technikai szerkesztő *Horváth Iván*. Az AILC keretében tervezett *Reneszánsz szintézis* című kiadványt az év folyamán a szerkesztők (magyar részről *Klaniczay Tibor*) újra tervezték és az átdolgozott koncepció alapján négy kötet fog megjelenni.

A magyarországi barokk című kötet *Klaniczay Tibor* és *Varga Imre* szerkesztésében elkészült. *Varga Imre* bevezető tanulmányt írt a kötethez, *Klaniczay Tibor* pedig *Barokk és nacionalizmus* címmel tanulmányt.

A magyarországi reneszánsz irodalom 1972. évi anyagát *Horváth Iván* összeállította és megküldte a Nemzetközi Reneszánssz Bibliográfia számára.

A Régi Magyar Költők Tára VIII. kötetét *Komlövöski Tibor* és *Stoll Béla*, a IX. kötetét pedig *Varga Imre* rendezte sajtó alá. 1973-ban megjelent a „Régi magyar századok” címen egy tanulmányfüzet, melybe a csoport minden munkatársa tanulmányt írt. A havi rendszerességgel tartott felolvasó- és vitaulések témaköre 1973-ban az európai reneszánsz általános problémáival kibővült. Ilyen jellegű felolvasás volt *Klaniczay Tibor* munkája: A manierizmus esztétikája és ellenfelei.

A magyar könyvnyomtatás megindulásának 500. évfordulója alkalmából a reneszánsz kutatócsoport háromnapos tudományos ülésszakot rendezett Kőszegen és Sárovarott, amelyen intézeti részről *Varjas Béla*: *Heltai Gáspár*, a kiadó címmel tartott előadást.

A *Romanika-kutatások* (Pf. *Horváth Károly*) programban „Az európai romantika problémái” című tanulmánykötetet angol és orosz nyelven sajtó alá rendezték 1973-ban, magyar részről a szerkesztő *Sötér István*. és a témafelelős *Horváth Károly*. *T. Erdélyi Ilona* elkészítette *Erdélyi János* élete és működése című monográfiájának első kötetét kandidátusi disszertációként (600 lap). E munkával kapcsolatban több részlettanulmányt is írt. A *Fontes-sorozatban T. Erdélyi Ilona* *Erdélyi János* ismeretlen, kiadatlan művei címmel egy kötet anyagát elkészítette (60 ív).

A készülő *Madách-tanulmánykötetbe* (szerkesztő *Horváth Károly*) intézeti részről *Horváth Károly*, *Lukácsy Sándor*, *Martinkó András*, *Németh G. Béla*, *Szegedy-Maszák Mihály*, *Szörényi László*, *Vajda György Mihály* és *Veres András* készítettek tanulmányokat.

Alapmunkálatok és időszerű feladatok a magyar irodalomtudomány területén

Az *Irodalomelméleti kutatások* c. programban (Pf. *Nyirő Lajos*) az „Adalékok a szocialista irodalomtudomány történetéhez” című tanulmánykötet intézeti szerzői elkészítették tanulmányaikat: *Bojtár Endre*: A cseh marxista irodalomtudomány a két világháború között, *Szili József*: *Realitás és irodalom: Caudwell marxista költészetelméletéről*, *Nyirő Lajos*: A szociológiai módszer a húszas évek szovjet irodalmában, *Veres András*: A marxista irodalomlélektan két világháború közötti történetéhez.

A kötet szerkesztői, *Nyirő Lajos* és *Veres András* az Intézeten kívüli szerzők által készült tanulmányokat a szerzőkkel megvitatták és átdolgozásra visszaadták. Az összes elkészült tanulmányt megvitatták az Irodalomelméleti Osztály munkatársaival.

„Az irodalom funkciója” című témakör első kötetéhez *Hankiss Elemér* és *Szili József* elkészítették tanulmányukat. „Az irodalmi mű szemantikai vizsgálata” témában két tanulmánykötet készült:

1. Tanulmányok a szemantikai kutatás történetéből. A program kutatói részéről *Bonyhai Gábor*: A jelentés problémái a logikában és a filozófiában, és *Gránitz István*: Irodalomszemantikai kutatások a Szovjetunióban című előadása hangzott el, az előadások tanulmányváltozata megjelenik a kötetben.

2. Magyar—szovjet irodalomszemiotikai kötet. Az Irodalomelméleti Osztály kutatói elkészítették a tervben előírt tanulmányaikat: *Bojtár Endre*: Jel és dolog a kelet-európai avantgardban, *Bonyhai Gábor*: *Leírás és interpretáció*, *Gránitz István*: A metrika szemantizációjának kérdései a XX. század orosz költészetében, *Nyirő Lajos*: A jelentés rétegei az irodalmi műben és a kompozíció szemantikája, valamint *Miklós Pál*: A kép kettős üzenete.

Szovjet szerzőktől eddig hat tanulmány érkezett. 1974. márciusában a kötet magyar és szovjet szerzői megbeszélést tartanak.

A Helikon szemiotikai számát Bonyhai Gábor és Gránitz István szerkesztette, bevezetőjét Nyirő Lajos írta.

A magyar irodalomtudomány és kritika története (Pf. Tarnai Andor) című kritikátörténeti vállalkozás első jelentős eredményeként 1973-ban elkészült Fenyő István kötete az 1817-től 1830-ig terjedő korszak irodalomkritikai gondolkodásának feldolgozása (terjedelme kb. 800 lap). A kézirat megvitatása 1974 elején megtörténik. Az előző évek legnagyobb problémája, az 1842–70 közötti korszak „gazdátlansága” megoldódott Széles Klára bekapcsolódásával. Elkészítette az első rész szinopszist, amelyet a kritikátörténet munkatársai megvittak. Tarnai Andor egy fejezet kivételével befejezte a középkori kritikátörténet megírását, 200 gépelt lap terjedelemben.

Az egyes kötetek munkáinak előrehaladása során nyilvánvalóvá vált, hogy a korábban tervezett 40–50 ívnél lényegesen nagyobb lesz mindegyik rész terjedelme, s így várhatóan minden korszak-monográfia két kötet terjedelmű lesz majd.

A XVIII. századi magyar irodalomkutatás (Pf. Hopp Lajos) program kutatói kettős feladatkörben dolgoztak. Egyrészt tanulmánykötetekkel, illetve szerkesztéssel végeztek a szorosan vett tervfeladatok munkáit, másrészt egy hosszú távon folyó tudományos szervezéssel párosuló magyar XVIII. századi kutatási program megvalósítását segítették elő. A tervmunkák közül Szauder József elkészítette Csokonai-monográfiájának újabb fejezetét, a lélek halhatatlanságát. Ez a fejezet a monográfia eddigi részeivel együtt kiemelkedő a legújabb Csokonai-kutatások szemszögéből.

1973-ban befejeződtek a XVIII. század és a magyar felvilágosodás című 50 íves tanulmánykötet (szerkesztők: Szauder József, Tarnai Andor) kiadói-szerkesztési munkái is. Biró Ferenc megkezdte „A ’román’-irodalom, regényes próza 1780 után” című monográfia anyaggyűjtését; munkatervét a program kutatói megvitták.

1973-ban gondos előkészületek után megindultak a mintegy egy évtizedre tervezett Besenyei György összes művei kritikai kiadás munkái (sorozatszerkesztő: Biró Ferenc, Szauder József és Tarnai Andor); a felvilágosodás kutatási bázisának kiszélesítését szolgálja a 12 kötetre tervezett Besenyei-sorozat. Biró Ferenc „A holmi”, Kókay György pedig „A bihari remete” sajtó alá rendezését kezdte meg.

A felvilágosodás történetének kutatói 1973-ban két Csokonai-ülésszakot tartottak, a debrecenin Biró Ferenc előadást tartott. 1973-ban megjelent a Rákóczi-emigráció Lengyelországban című kismonográfia, Hopp Lajos munkája. Hopp Lajos elkészítette a Rákóczi-szabadságharc és a kuruc emigráció kutatásának programtanulmányát és ezzel kapcsolatban a XVIII. századi kutatócsoport és a Történettudományi Intézet I. Magyar osztálya két vitailést rendezett.

A Petőfi és kora kutatása (Pf. Lukácsy Sándor) c. programon dolgozó XIX. századi osztály kutatóinak 1973-as tevékenysége túlnyomórészt a Petőfi-évfordulóhoz kapcsolódott. E munkák-ból az osztály munkatársain kívül Szegedy-Maszák Mihály és Szőrényi László is nagy részt vállalt.

Az évfordulói munkák mindenekelőtt kiadványokban reprezentálódtak, melyek közül a legjelentősebb a Kritikai kiadás (Kiss József és Martinkó András), illetőleg a Petőfi életrajz (Fekete Sándor) első kötetének megjelenése. Az utóbbiról az osztály 1973 decemberében vitailést rendezett. További évfordulói kiadványok: L'Irréconciliable (francia nyelvű tanulmánykötet a Corvina kiadásában, szerkesztette: Lukácsy Sándor, intézeti szerzői: Fekete Sándor, Lukácsy Sándor, Szegedy-Maszák Mihály); az Europe különszáma Petőfiről (szerkesztette Fekete Sándor, szerzők: Szabolcsi Miklós, Fekete Sándor, Lukácsy Sándor); a firenzei Petőfi-émlékkönyv, mely Lukácsy Sándor (és Giorgio Luti) tanulmányát tartalmazza; a Petőfi tüze c. kötet (tanszéki szervezésben, Fekete Sándor és Lukácsy Sándor tanulmányaival).

Ezeket az önálló köteteken kívül az osztály tagjai számos tanulmánnyal szerepeltek újszólván valamennyi hazai folyóirat Petőfinek szentelt számaiban: ItK (Fekete, Kiss J., Szegedy-Maszák), a Petőfi Múzeum Évkönyve (Kiss J., Martinkó A., Fenyő I., Szőrényi L.), Magyar Könyvszemle (Kiss J.), Kortárs, Somogy, Tiszatáj, Vasi Szemle, MTA I. OK. (valamennyiben Fekete S.), kecskeméti Petőfi-émlékkönyv (Kiss J.), Valóság (Lukácsy, Szőrényi), The New Hungarian Quarterly (Lukácsy Sándor két tanulmánya), Élet és Tudomány (Lukácsy Sándor). — Részben Petőfihez kapcsolódik: Annales historiques de la Révolution française magyar különszáma is (Lukácsy Sándor, Szőrényi László).

1973 februárjában az osztály kétnapos nemzetközi tudományos ülésszakot szervezett Petőfiről. A négy előadó közül három az osztály tagja volt (Fekete Sándor, Kiss József, Lukácsy Sándor).

Az osztály tagjai számos előadást tartottak Petőfiről itthon és külföldön: a moszkvai Petőfi-konferencián Fekete Sándor, Olaszországban Lukácsy Sándor (11 előadás), Prágában és Pozsonyban Lukácsy Sándor, Bécsben Kiss József (2 előadás), az Irodalomtörténeti Társaság vándorgyűlésén (Fekete Sándor, Szegedy-Maszák Mihály), az MTA és az Irószövetség emlékülésein Fekete Sándor, a pápai és penci ünnepeken Kiss József. Ezeket kívül Fekete Sándor még mintegy 50 népszerűsítő előadást tartott.

Az évfordulóhoz kapcsolódó, sokféle munka mellett az 1973. évben tovább folytak a Petőfi kritikai kiadás II. kötetének, a Petőfi-Okmánytárnak és az eszmetörténeti kutatásoknak munkálatai.

A *modern magyar irodalom kialakulása és kibontakozása* (Pf. Bodnár György) c. programban „Az Ady-kor irodalmi élete 1908—1919” c. monográfia kétíves fejezetét írta meg Varga József, „A századeleji szocialista gondolat a Nyugatban” címmel. Az Ady-levelezés kritikai kiadásának I. kötetéhez Varga József az 1908-as év anyagát gyűjtötte össze és elkészítette a jegyzeteket.

A Babits Mihály költői stílusmodelljei című könyvéhez Rába György három iv terjedelmű szöveget írt meg. „Az 1918—19-es forradalmak irodalma” c. monográfia szerzője, József Farkas kéthónapos levéltári kutatást végzett Bécsben. Follinus Gábor elkészítette „Avantgarde és utópia” címmel „A magyar szocialista líra és az avantgarde” című munkájának első fejezetét.

A Kortársaink portré-sorozat keretében 1973-ban elkészült Erdődy Edit Szabó Magda c. könyve, Pomogáts Béla Déry Tiborról szóló munkájának lektori és szerkesztői javításai történtek meg.

A szomszéd országok magyar irodalmi folyóiratainak rendszeres szemlélését Pomogáts Béla és Kenyeres Zoltán végezték, a beszámolóikból összeállított jelentést Fenyő István készíti el havi rendszerességgel.

A magyar irodalomtörténet bibliográfiája (Pf. Vargha Kálmán) c. nagy intézeti vállalkozás keretében Kókay György két és fél hónappal a határidő előtt befejezte a II. kötet (1772—1849-ig) szerkesztésének munkáját, a nyomdakész kéziratot 1973. október 15-én leadta a kiadónak. A kötet technikai munkáiban B. Hajtó Zsófia és Stauder Mária is részt vett. Ez a munka mind a szerkesztés módszerét, mind pontosságát tekintve egyértelműen sikeresnek minősíthető és méltó folytatása a sorozat I. kötetének.

A III. kötet (1849—1905-ig) bibliográfiai munkáját Nagy Miklós a feldolgozásra kerülő korszak alapos ismeretének birtokában nagy gonddal és lelkiismeretességgel folytatta. Ugyanakkor tanári elfoglaltsága nem teszi lehetővé, hogy a jelenleginél nagyobb időráfordítással dolgozzon ezen a köteten. H. Törő Györgyi a munkaév felét betegállományban töltötte, de amikor dolgozni tudott, pontosan és lelkiismeretesen folytatta a szerkesztést, amelyben a kötet munkatársa Tótor Idikó vett részt nagy szorgalommal.

Az V. kötet (1905—1970) társszerkesztője, Bély Pál 1972-től kikapcsolódott a munkából, de mivel hivatalosan ezt csak 1973. év végén jelentette be, feladatköre fokozatosan áttolódott a másik szerkesztőre, Sinka Erzsébetre, akinek az egész munkát át kellett szerveznie.

A VI. kötet (1905—1970-ig, személyi rész) szerkesztői — Botka Ferenc és Vargha Kálmán, a terveknek megfelelően az év első felében a kötet lektora, Béládi Miklós rendelkezésére bocsátották a teljes megszerkesztett anyagot. A VII. és a VIII. kötet munkái tervszerűen haladnak, lemaradás nincs. (Szerkesztők: Botka Ferenc és Vargha Kálmán, a kötet munkatársa Szerb Antalné.)

A polgári realizmus kutatása (Pf.: Németh G. Béla) c. programban A romantika átváltozásai c. kötet szerzői a terveknek megfelelően 1973-ban előkészítők, anyaggyűjtők munkálatokat folytattak.

Szegedy-Maszák Mihály „Két arckép” címmel a Kemény Zsigmondról írandó monográfiájának egy 2 ívnyi fejezetét készítette el.

Szörényi László megírta az „Arany János műveltsége” című monográfiájának 1—2. fejezetét, és anyagot gyűjtött a monográfia további fejezeteihez.

*

A MUOSz megbízásából az Intézetben készül a Magyar sajtó története című kézikönyv. 1973-ban Kókay György megírta az I. kötet egy fejezetét és új levéltári kutatási eredményekkel egészítette ki a már előzőleg elkészült korszakrészeket.

József Farkas a III. kötet két fejezetét írta meg, Vásárhelyi Miklós pedig a IV. kötet 1939 és 1944 közötti korszakának feldolgozását végezte el.

Varga László